

Становище

от професор, доктор на икономическите науки Владимир Стефанов Чуков, преподавател във ВСУ „Черноризец Храбър” и РУ „Ангел Кънчев”,

на дисертационния труд на тема „Политиката на Япония в операциите на ООН по поддържане на мира (2000-2014)“,

за присъждане на образователна и научна степен “доктор“ по професионално направление 3.3. Политически науки, научна специалност „Политология“ (Международни отношения),

на Ивайла Ивайлова Алексова, докторант в СУ „Свети Климент Охридски“, Философски факултет, катедра „Политология“

Представеният от докторанта Ивайла Ивайлова Алексова за становище труд **„Политиката на Япония в операциите на ООН по поддържане на мира (2000-2014)“** има следната структура: Увод, Първа глава: Мироопазващите операции в рамките на ООН - базови параметри; Втора глава: Японската външна политика и операции по опазване на мира; Трета глава: Традиционни форми на участие на Япония в поддържане на мира; Четвърта глава: Нетрадиционни форми на участие на Япония в поддържане на мира, Заключение и изводи, Литература, Приложения с общ обем 204 с.

Освен това труда е придружен с автореферат със следното съдържание: 1. Обща характеристика на дисертационния труд; 2. Кратко изложение на дисертационния труд; 3. Основни изводи; 4. Справка за публикациите по темата на дисертационния труд; 5. Справка за научните приноси в дисертацията.

Трудът е посветен на важна и актуална тема, а именно – Участието на Япония в мироопазващите операции, осъществявани в Афганистан, Ирак и Южен Судан в рамките на политиката на ООН по поддържане на мира. Подобно участие се разглежда от управляващите кръгове на Страната на изгряващото слънце като важен механизъм за повишаване на международната тежест на страната с помощта на засилена активност в рамките на действията и политиките на единствената универсална световна организация – ООН. Избраният период разкрива динамични глобални промени - от една страна готовността на международната общност да иницира стратегии за новия век, а от друга - осъзнаването на тероризма като главна глобална заплаха пред международната общност, обуславяща нуждата от нови мерки.

Още в увода докторантът заявява, че главните цели на дисертационния труд са:

- Да се представи панорама на мироопазващите операции на ООН и на важно направление на международната политика на Япония;
- Да се разгледат традиционни и нетрадиционни формати, механизми и взаимодействия по поддръжка на международна сигурност в Ирак, Южен Судан и Афганистан, демонстрирани от Страната на изгряващото слънце;

- Да се даде оценка на мироопазващия курс на Япония в рамките на политиката на международна сигурност на ООН.¹

Тази цел се постига чрез задачи, структурирани в основните глави на разработката. В първата глава са разгледани общотеоретически и методически въпроси, като са засегнати важни моменти, каквито са основните понятия, използвани в дисертацията. Главата разглежда такива като „мироопазващи операции” и „операции по укрепване на мира”. Разграничени са най-важните особености на съвременните многоизмерни мироопазващи операции като партньорството между различни организации в структурата на ООН, национални правителства, неправителствени организации и граждански сдружения, съчетаването на дейности по превенция и следконфликтно възстановяване, извършвано от цивилен персонал и традиционни мироопазващи дейности, свързани с директно използване на сила с цел спиране на огъня. Даденият обзор на схващанията, подходите и методиките е направен по професионален начин, което прави чест на дисертанта.

Във втората глава е направен анализ на съвременните теории за международни отношения и мироопазващите операции като теоретико-методологична платформа на работата. Също така са анализирани ключови концепции по въпросите за международната сигурност и взаимодействията „теория-реалност”.

Целта на втора глава е да се разкрият различните гледни точки и да се разгледа нивото на решавания изследван проблем чрез преглед на значими публикации в областта посредством кратък критичен преглед на съществуващата литература по основните раздели от настоящия труд. Разглеждат се отношенията с важни външнополитически партньори като САЩ, Русия и страните от АТР.

Несъмнено ключова роля в дисертационния труд играе третата глава, която е фокусирана върху темата на разработката. Изведени са стратегически цели на Япония в ролята ѝ на фактор в системата на мироопазващите операции. Главата разглежда основните приоритети на правителствата в периода 2001-2014 г., свързани с опазване на мира и изпращането на ЯСС в мироопазващите операции.

Разработката като цяло впечатлява с подхода, съчетаващ различни аспекти на разглеждане на повдигнатата проблематика. Даденият труд привлича с професионалното разкриване на темата, с проявената дълбочина в анализа на въпросите, свързани с мироопазващите операции на Япония през разглеждания период – 2000-2014 г.

За да се разкрият особеностите на японския подход е направен експериментален и изследователски анализ в четвърта глава. Тя е посветена на задълбочено изследване (case study) върху японската роля за възстановяване в Афганистан и Южен Судан чрез механизма „човешка сигурност”. Това е осъществено чрез разкриване динамиката на ролята на Япония в Афганистан и Южен Судан, приложение на концепцията за човешка сигурност.

Както в дисертацията и автореферата, но също така и в публикациите по темата дисертантът Ивайла Ивайлова Алексова се изявява като многоформатен специалист, предвид факта, че предмет на разглеждане са както свързани с международните отношения въпроси, но също така и проблеми, свързани с вътрешнополитическите

¹ Вж. с.8 на предложения за рецензиране труд.

процеси. В този план бихме си позволили да запитаме докторанта, а именно: Доколко може да се твърди, че е успешна японската политика на „мека сила“ в „субективизирането“ на ролята на Япония в сферата на международните отношения?

В заключение може да се каже следното:

- Дисертационната работа се характеризира с богат фактологичен фундамент, който позволява по-нататък с лекота да се борави с материала. Важно предимство е достъпният и добър език, както и културната организация на труда;
- Особен интерес представлява изследването, фокусиращо върху анализа на конкретните случаи на участие в осигуряване на мира в съответните страни;

При такава сложна тема несъмнено не може да се говори, че всичко е идеално.

Съществуват моменти, имащи нужда от прецизиране на известни оценки и изводи.

В заключение бих желал да подчертая, че докторантът Ивайла Ивайлова Алексова е подготвила завършено научно изследване, отговарящо на изискванията за присъждане на научна и образователна степен „доктор“. В тази връзка препоръчвам на колегите от научното жури да присъдим единодушно „доктор“ по професионално направление 3.3. политически науки, научна специалност „политология“ (международни отношения).

5.03.2017 г.,
София

С уважение:

(проф. д.ик.н. Владимир Стефанов Чуков